

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN YAŞAM TATMİNLERİNE OLAN ETKİSİNDE YAŞAM BOYU ÖĞRENMENİN ARACI ROLÜ

Emine Zehra TURAN¹

Ebru AYKAN²

Öz

Üniversite öğrencilerin yaşam tatminleri hayatlarının her alanını etkilemektedir. Üniversite dönemi öğrenciler için yetişkinliğe ilk adımlarını attıkları, iş hayatına hazırlandıkları, kendi değer yargılarını oluşturdukları ve bu süreçte kişilik yapılarının oluştuğu bir dönemi içermektedir. Bu dönemdeki öğrenciler farklı yaşam koşullarıyla karşılaştıklarında farklı tutum ve davranışlar sergilemektedir. Bu durum daha çok kişilik özelliklerindeki farklılıklarla açıklanabilmektedir. Farklı kişilik özelliklerine sahip öğrencilerin genetik, çevresel ve yapısal faktörlerden ne derece etkilendiği, öğrenme biçimindeki farklılıklar, toplumun beklentileri bu beklentilerin gerektirdikleri gibi durumların üniversite öğrencilerinin yaşam tatminlerini ve yaşam boyu öğrenme düzeylerini ne şekilde etkilediği merak edilmekte ve bu yüzden araştırmaya yaşam boyu öğrenme değişkeni dahil edilmiştir. Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin yaşam tatminlerine olan etkisinde yaşam boyu öğrenmenin aracı rolünü incelemektir. Araştırmanın evrenini Kayseri de eğitim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan korelasyon ve regresyon analizler sonucunda, üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile yaşam doyumları ve yaşam boyu öğrenme arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin olduğu, kişilik özelliğinin yaşam tatmini üzerindeki etkisinde yaşam boyu öğrenmenin tam aracılık rolü bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Yaşam Doyumu, Yaşam Boyu Öğrenme.

Jel Kodları : Z0, Z00

¹ Doktora Öğrencisi, Kayseri Üniversitesi, E-posta: emine_zehra_turan@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6457-7333

² Prof. Dr., Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, E-posta ebruaykan@kayseri.edu.tr, ORCID: [0000-0003-3537-5235](https://orcid.org/0000-0003-3537-5235)

Atf: Turan, Z., Aykan, E., (2024). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin yaşam tatminlerine olan etkisinde yaşam boyu öğrenmenin aracı rolü. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(18), 206-228.

DOI: 10.54831/vanyuiibfd.1521184

THE MEDIATING ROLE OF LIFELONG LEARNING IN THE EFFECT OF UNIVERSITY STUDENTS' PERSONALITY CHARACTERISTICS ON LIFE SATISFACTION

Abstract

Life satisfaction of university students affects every aspect of their lives. The university period includes a period in which students take their first steps into adulthood, prepare for business life, form their own value judgements and form their personality structures in this process. Students in this period exhibit different attitudes and behaviours when they encounter different living conditions. This situation can be explained by differences in personality traits. To what extent students with different personality traits are affected by genetic, environmental and structural factors, differences in learning style, expectations of the society, and the requirements of these expectations are curious to what extent they affect the life satisfaction and lifelong learning levels of university students, and therefore the variable of lifelong learning was included in the research. The main purpose of this research is to examine the mediating role of lifelong learning in the effect of personality traits of university students on their life satisfaction. The population of the study consists of university students. As a result of the analyses, it was determined that there were positive and significant relationships between the personality traits of university students and their life satisfaction and lifelong learning, and that lifelong learning had a full mediating role in the effect of personality traits on life satisfaction.

Keywords: Personality, Life Satisfaction, Life long Learning.

Jel Classification : Z0, Z00

GİRİŞ

Kişilik kavramı geçmişte olduğu gibi günümüzde de çok çalışılan ve araştırılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişilik bireyin duygu, düşünce ve eylemlerinin bir arada gelmesiyle ortaya çıkan tutum ve davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Kişilik kavramıyla ilgili her teorisyen farklı bakış açısı geliştirmiştir. Allport bu teorisyenlerin önde gelenlerindedir. Allport 1937'de kişiliği bireyin çevreye yapacağı uyumu belirleyen psiko-fiziksel sistemlerin, kendi içindeki dinamik süreçleri olarak tanımlamaktadır. Akman ve Erden (1998) göre ise, bireyi diğer insanlardan ayıran sergilemiş olduğu davranışlar bütünü olmakla birlikte Kişilikle ilgili en yaygın kullanılan modeldir.

Kişiliğin beş alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk, gelişime açıklık, nevrotiklik (Karancı ve Yorulmaz, 2007). Dışadönüklük: coşkunluk, hareketlilik, heyecan arama pozitif duygu özelliklerini içinde barındıran genel anlamda enerjik olma ve sosyalleşme ile ilişkili bir kişilik özelliğidir (Sığırı ve Gürbüz, 2013). Uyumluluk: Bireyin, diğer bireylerin beklentilerini anlamaya dayalı süreçlerinin içermektedir. Güvenilirlik, özveri, alçakgönüllülük, saygı, şefkat, özveri vb. davranış biçimlerini içerisinde barındırmaktadır (Albuquerque ve vd. 2013). Sorumluluk: Bireyin kendisine verilen görev ve yükümlülükleri yerine getirme derecesidir (Madran ve Akdoğan, 2010). Nevrotiklik: Korku, üzüntü, öfke, mutsuzluk gibi olumsuz duyguları içerisinde kapsamaktadır. Nevrotik kişilik özelliklerine sahip kişiler strese daha yatkın olmakla birlikte daha içine kapanıktır (Aktaş, 2006).

Gelişime Açıklık: Bilişsel süreçleri içerisinde barındırmaktadır. Gelişime açık olan bireyler öğrenmeye istekli, yaratıcı ve hayal kurabilen kişiler olmaktadır (Şimşek ve Koydemir, 2013).

Yaşam tatmini, kavramına bakıldığında ise “tatmin” bireyin istek ve beklentilerinin ne ölçüde karşılandığı ile ilgiliyken "yaşam tatmini" terimi, bireyin kendi beklentileri ile başka bireylerin isteklerini mukayese ederek değerlendirilmesiyle ortaya çıkmış bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Şahin, 2008). Yaşam tatmini yaşamın sadece bir alanını değil yaşamın tüm süreçlerini kapsamaktadır.

Kişinin yetişkinliğe ilk adımını attığı, iş hayatına hazırlandığı ve kendi değer yargılarının olduğu bir dönemdir (Diener, 2003). Üniversite öğrencileri farklı yaşam koşullarıyla karşılaştıklarında farklı tepkiler vermektedir. Bu durumun öğrencilerin kendi kişilik yapılarından kaynaklandığı bilinmektedir. Çeşitli özelliklere sahip öğrencilerin hayatlarının önemli süreçlerinde karşılarına çıkan durumlara karşı vermiş oldukları tepkilerin yaşam tatminlerini ve yaşam boyu öğrenme düzeylerini ne şekilde etkilediği merak edilmekte ve bu yüzden araştırmaya yaşam boyu öğrenme değişkeni dahil edilmiştir (Nam, 2020).

Öğrenme ile ilgili yapılan tanımlamalara bakıldığında öğrenme kavramını, yetişkinlerin sürekli değişen öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için çeşitli süreç becerileri kazanmaları gerektiğini öne sürmektedir. Yaşam boyu öğrenme ise, kişilerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gereksinim duydukları her türlü bilgileri elde etme kabiliyeti olarak ifade edilmektedir (Günüç vd., 2012).

Literatür incelendiğinde kavramlara ilişkin farklı pek çok yayına rastlanmakla birlikte tüm kavramların birlikte bir modelde yer verilmemesi araştırmayı özgün ve önemli hale getirmektedir. Bu kapsamda bu çalışmada üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin yaşam tatmini üzerindeki etkisinin de yaşam boyu öğrenmenin aracılık rolünü belirleyerek literatürdeki boşluğu dolduracak bir sonraki çalışmalara katkı sağlayabilmeyi amaçlamaktadır

LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde kişilik özellikleri, yaşam tatmini, yaşam boyu öğrenme kavramları açıklanmaktadır.

1.1. Kişilik ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri

Kişilik, latince “persona” kelimesinden türetilmiş bir kavramdır (Bitlisli vd., s.2). Kişilik kavramını açıklayan literatürde birden çok tanımlama bulunmaktadır. Kişilik doğuştan gelen özellikler ile mizaç ile sonradan şekillenen, çevresiyle olan ilişkilerini etkileyen, onu diğer insanlardan ayırt etmeye yarayan huy ve davranış biçimlerinin bir araya gelmesiyle oluşan bütünlük olarak ifade edilmektedir. Kişileri eyleme geçmesini sağlayan, en önemli ve belirleyici faktör, sahip oldukları kişilik özellikleri belirlemektedir (Narea, 2016, s.126). Kişiliği, kişiyi kendinden kaynaklı ve tutarlı davranış kalıpları olarak tanımlarken McCrae ve Costa (1995) ise, kişiliği bireysel olarak karakterize edilmiş, duygu ve davranışlar biçimi” olarak tanımlamaktadır (Sezginer, 2014). Tan ise bireyi; kişinin

çevresiyle etkileşiminin sonucunda yeteneklerinin ve alışkanlıklarını sağlayan davranışlar olarak belirtmektedir (Tan ve Demir, 2018).

Kişilik kavramı örgütsel davranış, psikoloji ve sosyoloji gibi çalışma alanlarında üzerinde önemle durulan kavramlar arasında yer almaktadır. Kişilik kavramı, kişilerin yaşamış olduğu durumlar karşısında vermiş olduğu tepkileri ölçmeye ve öngörmeye yardımcı olmaktadır (Somer vd., 2011). Bu konuda pek çok model geliştirilmiş en yaygın kullanılanlardan biride Costa ve McCrae (1985)dir. Bu modelde Dışadönüklük, Uyumluluk, Nevrotiklik, Öz disiplinlik ve Deneyime Açıklık boyutları bulunmaktadır. Aşağıdaki bu boyutlar kısaca özetlenmektedir.

- **Dışadönüklük (Extraversion):** Coşkunculuk, girginlik, hareketlilik, heyecan arama, hareketlilik pozitif duygu özelliklerini içine alan dışa sosyalleşme ile ilişkili bir kişilik özelliğini içermektedir. Dışa dönük kişilik yapısına sahip kişiler daha fazla pozitif enerjik davranış sergileme eğilimindedir (Sığı ve Gürbüz, 2017, s. 118).
- **Uyumluluk (Agreeableness):** Uyumluluk kişinin daha insani taraflarını (Digman, 1990; Digman, 1997), temsil etmekle birlikte aynı zamanda yardımseverlik, samimiyet (McCrae ve John, 1992) gibi boyutlarını da kapsamaktadır. Uyumluluk düzeyi yüksek olan bireylerin diğer bireylerden farklı olarak daha fedakâr ve naif oldukları bilinmektedir (Soydabaş, 2023: 11).
- **Nevrotizm (Neuroticism):** Nevrotizm, olumsuz duygulara eğilimli olma hali olarak tanımlanmaktadır (Tackett ve Lahey, 2017). Duygusal dengesizlik istikrarsızlık olarak ifade edilmektedir (Kandırmaz, 2023:17). Genellikle kötümser, mutsuz, huzursuz, sinirli stresli olma durumlarını da içinde barındırmaktadır (Robbins ve Judge, 2007).
- **Gelişime Açıklık (Openness to Development):** Açıklık; kendimizi açıklayabilme ve fikirlerimizi sunabilme ve verileri açıkça ve doğru bir şekilde ifade edebilme yeteneğidir. Gelişime açık olan bireyler, merak duygularını yenileyen, değişime direnç göstermeyen öğrenmeye isteklidir ve kendilerini geliştirmek için her türlü fırsattan yararlanan bir yapı özelliği göstermektedir (Tatlıoğlu, 2014: 947).
- **Sorumluluk/Öz Disiplin (Conscientiousness):** Bu boyut kişinin disiplin ve denetim sistemlerini kullanma süreçlerini kapsamaktadır. Öz disipline sahip kişiler eylemlerini plana uygun şekilde gerçekleştiren, sorumluluk sahibi, planlı, gayretli ve başarılı olma eğilimli yüksek bireysel özellikler sergilemektedir (Witt vd., 2002: 150).

1.2.Yaşam Tatmini

Yaşam tatmini, Neugarten (1961) yılında tarafından kullanılmış bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşam tatmini bireyin hayatında sahip oldukları ile hayattan beklentilerinin neler olduğunun ortaya koyulması ortaya çıkmış bir kavramdır (Karabulut ve Özer, 2003). Yaşam tatminini

kişilerin yaşamı boyunca istek ve ihtiyaçlarının karşılanması için sahip olduklarıyla istekleri arasındaki farkın neler olduğunun ortaya koyulması sonucunda ulaştığı düşünce olarak tanımlanmaktadır.

Yaşam tatmini Myers bireyin kendine ait tüm özelliklerini (olumlu ve olumsuz) kabul etme, belirlemiş olduğu amaçlar doğrultusunda ilerleme sürecini kapsamaktadır. Başka bir deyişle yaşam tatmini bireyin karşılaştığı problemlerle baş edebilmesi çevresindeki kişilere yaşamıyla ilgili olumlu ve olumsuz değerlendirmeler yapması ve hayatının bir kısmını değil tüm aşamalarını içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Nam, 2020: 4).

Bireyin mevcut durumdaki yaşamı ile beklentileri arasındaki uyum yakın olursa bireyin yaşam tatmini o derece yüksek olur (Diener, vd., 2003). Kişi yaşamıyla ilgili değerlendirmeler yaptığında eğer olumlu sonuçların olumsuzlardan daha fazla olduğuna kanaat getirirse yaşam tatmini yüksek olduğunu nitelendirmektedir (Myers ve Diener, 1995).

Yaşam tatmini insanların kendi hayatlarına dair inançları değerleri düşüncelerinin ve öznel yargılarının toplamını içermektedir. Bireyin hayattan beklentisi ile gerçekleşen beklentisi arasındaki uyum ne kadar yüksek ise elde edilen tatmini de o denli yüksek olmaktadır (Neugarten vd., 1961).

Bu doğrultuda yaşam tatmini yüksek olan bireylerin:

1. Gündelik yaşamdaki faaliyetlerinden keyif aldıklarını,

2. yaşadıkları hayatı olumlu ve olumsuz tüm yönleriyle kabul ettiklerini,

3. Yaşamlarındaki belirlemiş oldukları hedeflere ulaştıklarını hissettikleri zaman, daha olumlu davranışlar sergilediği görülmekte ve daha fazla yaşamlarından daha fazla doyum aldıkları söylenebilmektedir.

Özetle yaşam tatmini kişinin yaşamından ne beklediği ve bu beklentilerin ne kadarının karşılandığı, bireyin hayatının bir kısmını değil tüm süreçlerini içinde barındıran bir süreci kapsadığını ifade etmektedir. Yaşam tatmini bireylere göre değişiklik gösterebilmektedir.

1.3.Yaşam Boyu Öğrenme

İnsan yaşamının başlangıcından başlayan öğrenme süreci, yaşamları boyunca karşılaştıkları problemlere çözüm bulma isteği ve değişen çevre koşullarına uyum sağlama isteği ve teknoloji de yaşanan sürekli değişim yeni bilgiye ulaşma isteği insanları sürekli yeni öğrenmeye yönlendirmektedir (Çam, 2021).

Yaşam boyu öğrenme sadece kişinin kendi gelişimi açısından tek değil aynı zamanda süreçleri yönetebilmesi ve toplumun gelişmişliğine katkı sağlama açısından önem taşımaktadır. Yaşam boyu öğrenme geleneksel öğrenme biçiminden farklılık göstermektedir Aynı zamanda bireyin yaşamı ve

gelişim süreci boyunca devam eden bir öğrenme biçimi iken, geleneksel öğrenmede okulda verilen ezberle dayanan süreçleri içermektedir (Duru, 2014).

Öğrenme, insanın doğuşundan ölene kadar ki süreçte elde etmiş olduğu bilgileri kapsamaktadır. Literatür incelendiğinde birçok tanımlama bulunmaktadır. Aydın'a (2003: 16) göre öğrenme, pratikten bir süreçten deneyimin diğer sonuçlarına kadar çeşitli alanlarda kendini gösteren bir değişikliktir.

Yaşam boyu öğrenme kavramı ise yirminci yüzyılın başlarından günümüze kadar gelen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Field, 2001: 5). Yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Demirel (2009) yaşam boyu öğrenmeyi, belirli bir düzen ve zaman içinde kişinin içinde gizli kalmış önlerini ve yeterliklerini ortaya çıkarabilmesidir, Candy (2003), bireylerin tüm yaşantısı süresince kendisine kattığı tüm bilgi, yetenek ve değerler ile bunların günlük hayata uygulandığı bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Sonuç olarak, yaşam boyu öğrenme yaşamın başlangıcından başlayarak sürekli olarak devam eden bir öğrenme biçimidir. Yaşam boyu öğrenme sadece kişinin gelişimine katkıda bulunmakla kalmaz toplumun gelişmesine ilerlemesine olanak sağlamakla birlikte aynı zamanda toplumun refah seviyesinin de artmasına da katkıda bulunmaktadır.

Kişilik, doğuştan gelen özelliklerle çevre ile şekillenen ve bireyi diğer bireylerden ayıran kendine has kılan özelliklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Yaşam tatmini ise, bireyin kendi yaşamından ne beklediği ve bu beklentinin ne ölçüde gerçekleştiği ile ilgilidir. Hayes ve Joseph (2003) göre, yaşam tatminini belirleyen faktörlerin başında kişilik özellikleri gelmektedir. Dışadönük yapıya sahip bireylerin yaşam tatminleri de da yüksek olmaktadır. Hayes ve Joseph (2003) yaptıkları çalışmada dışadönüklük ve nevrozluğun anlamlı bir şekilde açıkladığı ve Nevrozluğun düşük olmasının ise yaşam doyumunu artırdığı ve uyumluluk düzeyi yüksek olan bireyin yaşam tatmininin de yüksek olmaktadır. Bu açıklamalardan hareketle kişilik özellikleri boyutları ile yaşam tatmini arasındaki ilişkileri konu alan (Nam ve Akbay, 2000) çalışmadan hareketle hipotez oluşturulmuştur.

H1: Kişilik özellikleri ile yaşam tatmini arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Bireyin yaşamı boyunca edindiği ve yaşamın son aşamasına kadar elde edeceği bilgiyi belli standartlara uygun şekilde öğrenme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Bağcı, 2007: 2). Bu kavram; kişinin bilgi ve yeterliklerini geliştirmek için elde ettikleri kazanımlar olarak ifade edilmektedir (Ekşioğlu vd., 2017), yaşamın tüm alanlarıyla ilişkilidir. Çünkü bilgi çağı sürekli öğrenmeyi gerekli kılmakta ve öğrenme becerisine sahip olan bireylerin ortak kişilik özelliklerinin olduğu varsayılmaktadır. Bu özelliklerin başında "kendi öğrenme sürecini kontrol edebilmesi" gelmektedir. Bu açıklamalardan hareketle kişilik özellikleri boyutları ile öğrenme arasındaki ilişkileri ele alan

çalışmalardan (Benli ve Akça, 2021; Ekşioğlu ve Tarhan, 2017; Tatlıoğlu, 2014), hareketle hipotezler oluşturulmuştur.

H2: Kişilik özellikleri ile yaşam boyu öğrenme arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Yaşam boyu öğrenme bireylerin öğrenmeye karşı istekliliğini ifade eden, bireyin moral ve motivasyonu üzerinde etkili olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz de yaşanan değişim ve dönüşüm bireyin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesinde kritik rol oynamakta olup bireyin kendi yaşamlarından duymuş oldukları memnuniyetin artmasına olanak sağlamaktadır (Köğçe vd., 2014). Yaşam boyu öğrenme sürecinde kendini geliştiren bireyin, yaşam kalitesi artmakta ve buna bağlı olarak yaşam tatmini de yüksek olmaktadır. Toplumun yaşamını devam etmesi ve daha kaliteli bir yaşam sunulabilmesi yaşam boyu öğrenmeye bağlı olmakta ve birey için zaman içerisindeki beklentilerin giderilmesi gerekli hale gelmektedir. Bu beklentilerin karşılanması ise bireyin yaşam tatminini etkilemesine katkı sağlayacaktır (Akyol, vd., 2018). Yaşam boyu öğrenme ve yaşam tatmini ilişkisini incelemek üzere yapılan araştırmalardan (Bozanoğlu ve Demirbilek, 2023; Akyol ve Başaran, 2018) yola çıkarak hipotezler geliştirilmiştir.

H3: Yaşam boyu öğrenme ile yaşam tatmini arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.

H4: Kişilik özelliğinin yaşam tatmini üzerine etkisinde, yaşam boyu öğrenmenin aracılık rolü vardır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin yaşam tatminlerine etkisinde yaşam boyu öğrenmeni aracı rolü olup olmadığını tespit etmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır; Kişilik özellikleri ile yaşam tatmini arasında ilişki var mıdır?

Kişilik özellikleri ile yaşam boyu öğrenme arasında ilişki var mıdır?

Yaşam boyu öğrenme ile yaşam tatmini arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın amacı, kişilik özelliklerinin yaşam tatmini arasındaki ilişkide yaşam boyu öğrenmenin aracı rolünü ortaya koymaktır. Yaşam tatminine etki eden kişilik özelliklerinin ortaya koyulması kişinin yaşam tatminini artırıcı özellikleri ile yaşam boyu öğrenme düzeylerine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın önemi, diğer araştırmalardan farklı olarak kişilik özellikleri, yaşam tatmini ve yaşam boyu öğrenme kavramlarının birlikte bir modelde yer verilmemesi aynı zamanda araştırmanın

üniversite öğrencileri üzerinde yapılması ile ilgili benzer bir çalışmaya rastlanılmadığından, bu araştırmayı özgün ve önemli hale getirmektedir.

3. Araştırmanın Örneklem ve Yöntemi

Bu çalışmanın ana kütlesi üniversitede eğitim gören üniversite öğrencileridir. Öğrencilik yaşamı birçok stresli olayları beraberinde getiren ve birçok zorluğu içinde barındıran bir yaşam dönemini kapsamaktadır. Sıkıntılar ve zorluklar karşısında sergilemiş olduğu kişilik özelliklerinin, öğrencilerin yaşam tatminlerini ve yaşam boyu öğrenmelerini nasıl etkileyeceği merak edilen bir durumdur. Bu açıklamadan hareketle araştırma üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin yaşam tatminlerine olan etkisinde yaşam boyu öğrenmenin aracı rolünün incelenmesidir.

Örnek kitle, tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmesi sonucu oluşturulmuştur. Veriler SPSS programında değerlendirilmiştir. Hipotezleri test etmek amacıyla iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır.

3.1. Veri Toplama Araçları

Bu çalışma iki farklı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerle ilgili demografik veriler, ikinci bölümde ise ölçekler yer almaktadır. Bu ölçekler şunlardır:

- **Yaşam Tatmini Ölçeği:** Diener (1985), tek faktörlü yapı altında toplam beş maddeden oluşmakta ve Türkçe uyarlaması Baysal ve Dağlı (2016) tarafından yapılan çalışmalardan uyarlanmıştır.
- **Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği:** Boztepe ve Demirtaş (2016) tarafından geliştirilen 12 ifadeden oluşan 5’li likert ölçeği kullanılmıştır.
- **Kişilik Ölçeği:** “Beş Faktör Kişilik Envanteri” ismiyle geliştirilmiştir. Ölçeğin türkçe Sümer ve Sümer tarafından (2005) geliştirilen 44 ifadeden oluşan 5’li likert ölçeği kullanılmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması ve Analiz

Araştırma, 2024 yılında Kayseri ilinde eğitim gören 392 üniversite öğrencileri üzerinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmesi sonucu oluşturulmuştur. Uygulama araştırmacılar tarafından üniversiteye gidilerek, gerçekleştirilmiştir.

4.BULGULAR

4.1. Demografik Bulgular

392 Üniversite öğrencisinin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1: Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	204	48,0
	Kadın	188	52,0
Yaş	18-20 yaş arası	167	42,6
	20-25 yaş arası	222	56,6
	26-30 yaş arası	3	,8
Medeni Durum	Evli	4	1,0
	Bekar	388	99,0
Eğitim Durum	Ön Lisans	154	39,3
	Lisans	237	2,
Toplam		392	100

Tablo 1’de araştırma için oluşturulan örneklem grubuna ait istatistiksel bilgiler verilmektedir. Buna göre, araştırmaya katılanların %52 (204 kişi) erkek, %48,0 (188 kişi) ise kadın olduğu; katılımcıların %42,6’sının (167 kişi) 18- 20 yaşarası, %56,6’sının (322 kişi) 20-25 yaş arası bireylerden, %29,9’luk (3 kişi) kısmının ise 26-30 yaş arası bireylerden oluştuğu; katılımcıların %1,0’inin (4 kişi) evli ve geri kalan %99,0’ sının (388 kişi) ise bekar olduğu; son olarak katılımcıların, %39,3’ünün (154 kişi) ön lisans %60,5’inin (237 kişi), lisans olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

4.2. Hipotez Testlerine ilişkin Bulgular

Araştırmadan elde edilen veriler, elektronik ortama girilmiş ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Dağılımın normalliğini göstermek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır ve bu test sonucunda veriler normal dağılım gösterdiği, Basıklık-Çarpıklık değerlerinin Tablo 2’de görüldüğü üzere (+1,5/-1,5) aralığında olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Normal Dağılım Test Sonuçları

	Kişilik	Yaşam Boyu Öğrenme	Yaşam Tatmini
Çarpıklık	-,124	,003	-,130
Basıklık	,500	-,420	-,176

Bu çalışmada kullanılan ölçeklerin uyum indeksleri ve doğrulayıcı faktör analizinin kabul edilebilir uyum indeksleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Doğrulayıcı Faktör Analizinin Kabul Edilebilir Uyum İndeksleri ve Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Uyum İndeksleri

	CMIN/DF	GFI	AGFI	RMSEA
Kabul Edilebilir Uyum	≤ 5	$\geq 0,89$ - 0,85	$\geq 0,90$	$\leq 0,06$ - 0,08
İyi Uyum	≤ 3	$\geq 0,90$	$\geq 0,95$	$\leq 0,05$
Kişilik Ölçeği	2, 235	0,864	0,831	0,056

Yaşam Tatmini Ölçeği:	1,656	0,905	0,975	0,041
Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği:	2,681	0,942	0,905	0,066

GFI=Goodness of Fit Index (iyilik uyum indeksi); RMSEA= Root Mean Square Error of Approximation (yaklaşık hataların ortalama karekökü); AGFI= Adjustment Goodness of Fit Index. Analiz edilen modelde, χ^2/sd değeri 2'den küçük ise mükemmel uyum iyiliği, 2 ile 5 arasında ise kabul edilebilir uyum iyiliği vardır, denir. Yine modelde RMSEA değeri 0,05'den küçük ise mükemmel uyum iyiliği, 0,05 ile 0,10 arasında ise kabul edilebilir uyum iyiliği vardır, denir. Yaygın kullanılan diğer bir uyum iyiliği ölçütü RMSEA değeridir. Kullanılan ölçeklerin uyum seviyesinin iyi seviyede olduğu ve çalışmanın hipotezlerini test etmek için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Korelasyon analizi, iki ve daha fazla değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü ölçmek için kullanılan istatistiksel bir teknik olarak adlandırılmaktadır. Bir değişkendeki değişikliklerin başka bir değişkendeki değişikliklerle nasıl ilişkili olduğunu anlamayı sağlamaktadır. Korelasyon katsayısının büyüklüğünü yorumlamak, ilişkinin gücü hakkında fikir vermektedir. Genel olarak, +1 veya -1'e yakın korelasyonlar güçlü kabul edilirken, 0'a yakın korelasyonlar zayıf kabul edilmektedir. Tablo 4'de değişkenler arasındaki korelasyon analizi gösterilmektedir.

Tablo 4: Araştırma Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Değerler

	Değişkenler	Mean	Std. Deviation	1	2	3
1	Kişilik	3,50	,355	1	,297**	,232**
2	Yaşam Boyu Öğrenme	3,63	,581	,297**	1	,813**
3	Yaşam Tatmini	3,54	,682	,232**	,813**	1
**P<0,01 (Korelasyon düzeyi %1 düzeyinde anlamlıdır)						
*P<0,05(Korelasyon düzeyi %5 düzeyinde anlamlıdır)						

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya dahil edilen değişkenlerin hem kendi aralarındaki hem de boyutlarıyla aralarındaki ilişkileri ortaya koyan korelasyon değerleri bulgularına yer verilmiştir. Kişilik özellikleri ile yaşam tatmini arasında ($r = ,232$) %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ve bu durum H1 hipotezinin kabulünü gerektirmektedir. Kişilik özellikleri ile yaşam boyu öğrenme arasında ($r = ,297$) %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bundan dolayı H2 hipotezi kabul edilmektedir. Yaşam boyu öğrenme ile yaşam tatmini arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum H3 hipotezinin kabulünü gerektirmektedir

Aracı değişken ile regresyon analizi yapılırken farklı yaklaşımlara başvurulabilirken bunlardan en yaygın kullanılanı Baron ve Kenny (1986) yöntemi olarak da bilinen nedensel adım yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre aracılık testinin yapılabilmesi için bazı varsayımların sağlanması gerekmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2017: 283). Bu varsayımlar aşağıda gibidir;

- Bağımsız değişken ile aracı değişken birlikte analize birlikte sokulması halinde bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında ilişkinin olmadığı çıkarsa tam aracılık (full mediation) etkisinden söz edilebilir. Buradan hareketle öncelikle bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki etkide, aracı değişkenin aracılık rolünü tespit etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 5’de bu çalışma kapsamında kişilik özellikleri ile yaşam tatmini arasındaki ilişkiyi gösteren regresyon analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 5: Kişilik Özellikleri ile Yaşam Tatmini Arasındaki Regresyon Analizi

Model		Standartlaşmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		Sig.	
		B	Std. Error	Beta	R ²		Düzeltilmiş R ²
1	Sabit	1.987	.333	.232	.054	.051	.000
	Kişilik dört	.445	.095				.000

Bağımlı Değişken: Yaşam Tatmini

İlk koşul olan anlamlılık testine bakıldığında p değerine ($,000$) göre kişilik özelliği ile yaşam tatmini arasında anlamlı bir ilişki olduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Bununla birlikte, düzeltilmiş R^2 değerine göre ($0,051$) kişilik özellikleri yaşam tatmininin $\%5,1$ 'ni açıklamaktadır. Diğer bir ifade ile yaşam tatmininin $\%5,1$ kişilik özelliğine bağlıdır. Bu sonuca göre 1. hipotez olan “Kişilik özelliği yaşam tatminini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir.” hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 6: Kişilik Özellikleri ile Yaşam Boyu öğrenme Arasındaki Regresyon Analizi

Model		Standartlaşmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		Düzeltilmiş R^2	Sig.
		B	Std. Error	Beta	R^2		
1	Sabit	1.934	.279	.297	.008	.086	.000
	Kişilik dört	.486	.079				.000
Bağımlı Değişken: Yaşam Boyu Öğrenme							

Anlamlılık testine bakıldığında p değerine ($,000$) göre kişilik özelliği ile yaşam boyu öğrenme arasında anlamlı bir ilişki olduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Bununla birlikte, düzeltilmiş R^2 değerine göre ($0,086$) kişilik özellikleri yaşam boyu öğrenmenin $\%8,6$ sını açıklamaktadır. Diğer bir ifade ile yaşam boyu öğrenme $\%8,6$ kişilik özelliğine bağlıdır.

Tabloda elde edilen sonuca göre 2. hipotez olan “Kişilik özelliği yaşam boyu öğrenmeyi pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir.” hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 7: Yaşam Boyu Öğrenme ile Yaşam Tatmini Arasındaki Regresyon Analizi

Model		Standartlaşmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		Sig.	
		B	Std. Error	Beta	R ²		Düzeltilmiş R ²
1	Sabit	.075	.127	.813	.662	.661	.058
	Yaşam Boyu Öğrenme	.955	.035				.000

Bağımlı Değişken: Yaşam Tatmini

Anlamlılık testine bakıldığında p değerine ($,000$) göre yaşam boyu öğrenme ile yaşam tatmini arasında anlamlı bir ilişki olduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Bununla birlikte, düzeltilmiş R² değerine göre (0.661) yaşam boyu öğrenme değişkeni yaşam tatmininin %66,1’ni açıklamaktadır. Diğer bir ifade ile yaşam tatmininin %66,1’ini yaşam boyu öğrenmeye bağlıdır. Tablo 7’de elde edilen sonuca göre 3. hipotez olan “yaşam boyu öğrenme yaşam tatminini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir.” hipotezi doğrulanmıştır.

Aracı değişken bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında, bağımsız değişkenin etkisine bağımlı değişkene aracılık ederek veya ileterek çalışmaktadır ve aracı değişken, bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni nasıl ve neden etkilediğini açıklamaya yardımcı olmaktadır. Tablo 8’de kişilik özelliklerinin yaşam tatmini üzerindeki etkisinde yaşam boyu öğrenmenin aracı rolünü gösteren regresyon analizi sonucu gösterilmektedir.

Tablo 8: Kişilik Özelliklerinin Yaşam Tatmini Üzerindeki Etkisinde Yaşam Boyu Öğrenmenin Aracılık Rolü Regresyon Analizi

		Standartlaşmamış Katsayılar	Standartlaştırılmış Katsayılar	Sig.
--	--	-----------------------------	--------------------------------	------

Model		B	Std. Error	Beta	R ²	Düzeltilmiş R ²	
1	Sabit	1.987	.333				.000
	Kişilik dört	-.021	.059	-.011	.054	.051	.726
	Yaşam Boyu Öğrenme	.958	.036	.817	.662	.660	.000
Bağımlı Değişken: Yaşam Tatmini							

Çalışmamızda kişilik özelliklerinin yaşam tatmini üzerinde (beta=-.011; p=,726) anlamsız etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. İkinci olarak ise yaşam boyu öğrenme yaşam tatmini (beta=.817; p=,000) anlamlı olarak etkilediği bulunmuştur. Son olarak ise göre kişilik özelliği ile yaşam boyu öğrenme arasında anlamlı (beta=.297; p=,000) bir şekilde etkilediği gösterilmiştir ve aracılık analizinin yapılabileceği ortaya koyulmuştur. Yaşam boyu öğrenmenin aracı değişken olduğu modelde, kişilik özelliği yaşam tatminini (beta=-.011; p=,726) anlamsız olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple, yaşam boyu öğrenmenin (tam) aracı olduğu ilişkide, kişilik özelliği yaşam tatminini etkilemediği sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen bu sonuca göre, 4. hipotez olan “Kişilik özelliğinin yaşam tatmini üzerine etkisinde, yaşam boyu öğrenmenin aracılık rolü” vardır hipotezi doğrulanmıştır.

SONUÇ

Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin yaşam tatminlerine olan etkisinde yaşam boyu öğrenmenin aracı rolü belirlemek için üniversite öğrencilerinden veri toplanmıştır. Elde edilen veriler değişkenler arasındaki ilişkiler ve bunların öğrencilerin öğrenme düzeyleri üzerindeki etkileri hakkında değerli bilgiler sağlamaktadır.

İlk olarak, sonuçlar, kişilik özelliklerinin yaşam tatmini üzerinde önemli ve olumlu bir etkiye sahip olduğunu doğrulanmaktadır. Tatmin, bireyin hayatındaki mutluluğu ifade eder aynı zamanda yaşamdan memnun olma durumu anlamına gelmektedir. Kişilik, bireyin yaşam tatminlerini etkileyen önemli faktörlerin başında gelmektedir. Kişiliğin yaşam tatmini üzerindeki etkisi, kişinin kişilik

özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir. Çünkü her bireyin içinde bulunmuş olduğu durumun getirmiş olduğu koşullar ve kişilik özellikleri farklı olmaktadır. Güçlü kişilik yapısına sahip olan bireylerin kendine olan özgüveni ve öz saygılarının yüksek olması daha mutlu yaşamalarına ve daha başarılı olmalarına imkân sağlarken aynı zamanda yaşamdan daha fazla tatmin olmasına katkı sağlamaktadır (Meral, 2018: 27; Dökmen, 2005: 87).

İkinci olarak, kişilik özelliklerinin yaşam boyu öğrenme üzerinde etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı değişimler bireyleri sürekli olarak öğrenmeye zorlamış ve öğrenme ihtiyacında bırakmıştır. Bireylerin her yaşta öğrenebilme arzusu yaşam boyu öğrenme kavramını ortaya çıkmıştır (Benli vd., 2021: 611). Yaşam boyu öğrenme yeteneğine sahip kişilerin birtakım ortak kişilik özellikleri (merak duygusunun yüksek olması, duygusal denge, öğrenmeye isteklilik, motivasyon yüksekliği) gibi düşünülmektedir (Tarhan ve Çetin Gündüz (2017: 25), bireylerin yaşamları boyunca bu kişilik özelliklerini taşıması fazla öğrenme isteklerini artırmaktadır. Keleş (2019: 109), kişilik tipleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında anlamlı, pozitif yönde fakat düşük bir ilişki olduğu sonucuna varılmış olup yapılan araştırma kapsamındaki sonucu desteklemektedir.

Üçüncü olarak, yaşam boyu öğrenmenin yaşam tatmini üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu doğrulanmaktadır. Tatmin, kişinin yaşamı boyunca sahip olduğu bilgileri değerlendirip belirli bir süreçten geçirdikten sonra elde ettiği değerdir. Başka bir deyişle tatmin, bireylerin beklentilerinin ve isteklerinin karşılanması ile ilgili olmaktadır (Diener, vd., 1985: 71-75). Tatmin düzeyi yüksek olan bireyler, öğrenmeye karşı istekli olmakta ve yaşam kalitesi artan bireyin ise tatmin düzeyi buna bağlı olarak artmaktadır (Akyol, vd., 2018: 301-324). Akyol (2014: 301) çalışmasında, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile yaşam doyumu algıları arasında düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğunu açıklamaktadır ve elde edilen bulgular yapılan araştırma kapsamındaki sonucu desteklemektedir. Araştırmanın son bölümünde ise kişilik özelliklerinin yaşam tatmini üzerindeki etkisinde yaşam boyu öğrenmenin aracı rolü kısmi olarak doğrulanmıştır.

Diğer taraftan çalışmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Araştırmanın bulguları, kolayda örnekleme tekniğiyle oluşturulmuştur. Kayseri de öğrenim gören üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Farklı bölgelerdeki üniversitelerde yapılmasına ihtiyaç vardır. Çalışmaya gönüllü katılım olmaması gibi gerekçelerde başka kısıtlamayı oluşturmaktadır.

Bu konuyla ilgili daha fazla alanda ve örneklem üzerinde çalışmanın yapılması literatüre katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda üniversite öğrencileri başarılı bir şekilde ilerlemelerine performans, etkinlik verimliliklerinin artmasına katkı sağlaması düşünülmektedir. Edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler yapılabilmektedir;

Öğrencilerin farklı kişilik özellikleri ortaya çıkarılarak farklı öğretme teknikleri kullanmaları özendirilmelidir.

Ön lisans eğitimini ile lisans eğitimini sürdüren öğrencilerle farklı üniversitede eğitim gören farklı programlara sahip öğrenciler a öğrenim düzeyi açısından kıyaslanabilir.

Öğrencilerin gereksinim duyacakları kaynaklara kolaylıkla ulaşabileceği sistemler oluşturulabilir.

Üniversite öğrencileri bilimsel faaliyetlere katılarak öğrenme düzeyleri artırılabilir.

Yaşadığımız dönem itibari ile üniversitelerde yetiştirilen bireylerde yaşam boyu öğrenme anlayışının kazandırılması önemsenmeli ve üzerinde durulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, T. (2009). Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı'nda Türk Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 3(2), 309-314.
- Akman, Y. & Münire, E. (1998). *Gelişim ve Öğrenme* (12.Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Aktaş, A. (2006). Farklı kültürlerdeki yöneticilerin kişilik özelliklerine dayanarak liderlik anlayışlarının belirlenmesi: Türk ve Amerikan otel yöneticilerinin karşılaştırmalı analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Aktaş, Ş. (1993). *“Namık Kemal ve İnsan”*, *Doğumunun Yüz elliinci Yılında Namık Kemal*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Akyol, B., Başaran, & Yeşilbaş, Y., (2018). Halk Eğitim Merkezlerine Devam Eden Kursiyerlerin Yaşam Doyum Düzeyleri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 301-324.
- Albuquerque, I., de Lima, M. P., Matos, M., ve Figueiredo, C. (2013). The İnterplay Among Levels Of Personality: The Mediator Effect Of Personal Projects Between The Big Five And Subjective Wellbeing. *Journal Of Happiness Studies*, 14, 235–250.
- Altıntaş, M., (2023). Kendi Kendine Liderlik Davranışının Yaşam Boyu Öğrenmeye Etkisinde Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin Aracılık Rolü, *International Congress on Social Sciences, Innovation and Educational*, 198.
- Aydın, A. (2003). Gençlerin Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri ve Yeterliklerinin Belirlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

- Bağcı, E. (2007). Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yaşam Boyu Eğitim Politikaları, Baron, M., & Kenny, DA. (1986). Moderatör-Arabulucu Değişken Ayrımı Sosyal Psikolojik Araştırma: Kavramsal, Stratejik Ve İstatistiksel Düşünceler. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Dergisi*, 51 (6), 1173-118
- Benli, E., & İbici, Akça., (2021). Ebelik Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişki, *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 607-624.
- Bitlisli, F., Dinç., M. Çetinceli, E., kaygısız, Ü., (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Akademik Güdülenme İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 459-480.
- Boztepe, Ö., & Demirtaş, Z., (2016). The Adaptation Of Lifelong Learning Scale Into Turkish Culture, *Journal of Family*, 1(1), 10-17.
- Candy, Philip C. (2003). Lifelong Learning And Information Literacy, Report For U.S. National Commission On Libraries And Information Science And National Forum On Information Literacy.
- Cengiz, M., (2006). İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri ile İş Tatminleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Chou, H. T. G., Edge, N. (2012). *They Are Happier And Having Better Lives Than I Am'': The Impact Of Using Facebook On Perceptions Of Others' Lives*. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 15, 117–121.
- Costa, P. T., McCrae, R., (1985), The Neo Personality Inventory. *Journal of Career Assessment*, 3(2), 123-139.
- Coşkun, D., Demirel, M., (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120.
- Çam B. (2021). *Eğitim Programları ve Hayat Boyu Öğrenme. Eğitimde Program Geliştirme* (1. Baskı) İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Demir: (2022). Yaşlıların Aktif Yaşlanma Düzeylerini Etkileyen Faktörler. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- Demirbilek, N. & Bozanoğlu, B. (2023). The Relationship Between University Students' Life Satisfaction, Communication Skills, And Lifelong Learning Levels. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(1), 312-333.
- Demirel, M. (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve Teknoloji. 9th. International Educational Technology Conference (IETC), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- DeNeve, K. M. ve Cooper, H. (1998). The Happy Personality: A Meta-Analysis Of Personality Traits And Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin*, 124(2), 197-229.
- Deniz, Ü., Kesicioğlu, O. S. (2012). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kişilik Özelliklerinin Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 1-13.
- Diener, E. (1985). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., Griffin, S, (2003), The Satisfaction With Life Scale, *Journal Of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Digman, J. M. (1990). Personality Structure: Emergence Of The Five-Factor Model, *Annual Review of Psychology*, 41(1), 417-440.
- Digman, J. M. (1997). Higher-Order, Factors Of The Big Five, *Journal Of Personality And Social Psychology*, 73, 1246-1256.
- Dilek: (2001). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyetinin Duygusal Zekâ Faktörlerine Göre İncelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Dost, M. T. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.
- Dökmen, Ü. (2005). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durna, U. (2005). A Tipi ve B Tipi Kişilik Yapıları ve Bu Kişilik Yapılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 275-290.

- Duru, S. (2014). Yapılandırmaca ve Geleneksel Öğrenme Ortamlarının Öğretmen Adaylarının Eğitim İnançları Üzerine Etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(36), 15-28.
- Ekşioğlu, S., (2017). Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Öz yetkinlik Beklentisi ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 5(25). 1925-1940.
- Ekşioğlu, S., Tarhan, S., & Çetin-Gündüz, S. (2017). Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri İle Öz- Yetkinlik Beklentisi Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1925-1940.
- Enise, T., Akça, E., Aksoy., Y. (2021). Ebelik Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişki. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 607-624.
- Erbatur, B. (2017). Huzurevi ve Evde Yaşayan Yaşlıların Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.
- Fancher, R., (2020). Gordon Allport. *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*.
- Field, J. (2001). Lifelong Educational, *International Journal of Lifelong Educational* 20, 3- 15.
- Günüç, S., Odabaşı, H., Kuzu, A., (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2017). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (4.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Hayes, N., ve Joseph, S. (2003). “Big 5 Correlates Of Three Measures Of Subjective Well Being”, *Personality and Individual Differences*, 34(4), 723-727.
- Kafalıokul, U., (2022). Yöneticilerinin Kişilik Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkisi, *Kırıkkale Üniversitesi Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Dergisi (KÜED)*, 2(2), 72-83.
- Kandırmaz, M. (2023). Üniversite Öğrencilerinde Siyasal Düşüncenin Karmaşıklığının Yarayıcıları Olarak Bilişsel Esneklik, Bilişsel Kaçınma ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Karabulut, Ö. Ö., Özer, M. (2003). *Yaşlılarda Yaşam Doyumu*, *Geriatrics*, 6(2), 72-. 74.

- Karancı, A. N., Dirik, G. ve Yorulmaz, O. (2007). Eysenck Kişilik Anketi- Gözden Geçirilmiş Kısaltılmış Formunun (EKA-GGK) Türkiye’de Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 254-261.
- Keleş, Y.E. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kişilik Tipleri ile Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlik Algılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.
- Köğce D., Özpınar, İ., Mandacı-Şahin, S. & Aydoğan-Yenmez, A. (2014). Öğretim Elemanlarının 21. Yüzyıl Öğrenen Standartları ve Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 185-213.
- Le, Xu., Liu, I, Ding, Y., (2017). Development Psychology The Mediation Effect Of Coping Style On The Relations Between Personality And Life Satisfaction İn Chinese Adolescents, *Original Research Article Front*, 29.
- Madran, C., & Akdoğan, T. (2010). Satıcıların Kişilikleri İle Performanslarının İlişkisi; Beş Faktör Modeline Göre Bir Analiz. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (1), 366-381.
- McCrae RR, Costa, PT., Kay, G., (1995). Persons, Places, and Personality: Career Assessment Using the Revised Neo Personality Inventory, *Journal of Career Assessment*, 3-2, 123-139.
- McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). An İntroduction To The Five-Factor Model And İts Applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215.
- McCrae, R. R., John, O. P. (1992). An introduction to the Five-Factor Model and its applications, *Journal of Personality*, 60(2), 175-215.
- Meral, Y. (2018). *İşletme Birleşmelerinde Özdeşleşme, Güven, İletişim Kültür ve Süreç Adaletinin, İş Doyumu ve Banka Birleşmesi Sonrası Yeni Özdeşleşme Üzerindeki Etkileri*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Merdan, E. (2013). Beş Faktör Kişilik Kuramı ile İş Değerleri İlişkisinin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7.
- Mülhim, M. A. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.

- Myers, D. G., Diener, E. (1995). Who is Happy, *Psychological Science*, 6(1), 10-19.
- Nam, A.(2020). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doymu: Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Bilinçli Farkındalık ve Yılmazlığın Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Nam, Aytekin ve Sinem Evin Akbay. (2020). “Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doymu: Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Bilinçli Farkındalık ve Yılmazlığın Rolü”. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 16, (31), 2528-9527.
- Narea, J. O. (2016). *Entrepreneurial Traits and Innovation*. Maastricht: Datawyse, Universitaire Pers Maastricht.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The Measurement Of Life Satisfaction. *Journal Of Gerontology*, 16(2), 134–143.
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 139-173
- Öz, F. (2010). *Sağlık Alanında Temel Kavramlar*, Ankara: Mattek Matbaacılık.
- Özgen, F. (2012). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yaşam doymu düzeylerinin incelenmesi, Lisans Tezi, Spor Yöneticiliği Bölümü, On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale.
- Özmenler, Nihat. (1995). Antisosyal kişilik bozukluklarında suç örüntüsüne göre, psikososyal özelliklerin incelenmesi. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Ankara.
- Reza, M., Bahram, A., Hashemabadi, G., (2021). The Relationship between Personality Characteristics and Life Satisfaction with the Mediating Role of Emotional Intelligence, *Journal of Consulting Excellence and Psychotherapy*, 40, 88-103.
- Robbins, S., Judge, T. (2007). *Organizational Behavior*, Pearson Prentice Hall.
- Senemoğlu, N. & Özçelik, D. A. (1989). Öğretmen Adaylarına 'Öğretmenlik Bilgisi' Kazandırma Bakımından Fen-Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Etkililiği. *Çağdaş Eğitim Dergisi*.
- Sezginer: (2014). Yöneticilik Kavramı ve Türk Yöneticileri Üzerine. Doktora Tezi. ST Celement Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Sığırı, Ü. & Gürbüz, S. (2013). *Örgütsel davranış*. İstanbul: Beta Yayınları

- Somer, O. & Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2011). Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE). İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Soydabaş, S. (2023). Beş faktör kişilik özelliklerinin para sosyal etkileşime yansımaları ve satın alma kararına etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sümer, N., Lajunen, T. J., & Özkan, T. (2005). Big Five Personality Traits as the Distal Predictors of Road Accident Involvement. *Underwood*, 215–227.
- Şahin, Ş. (2008). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik ve Yaşam Doyum Düzeyleri. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Mersin.
- Şimşek, Ö. F., & Koydemir, S. (2012). Linking Metraits Of The Big Five To Well-Being And Well-Being: Do Basic Psychological Needs Matter? *Social Indicators Research*, 112(1), 221–238.
- Tackett, J. L., & Lahey, B. B. (2017). Neuroticism. In T. A. Widiger, *The Oxford handbook of the Five Faktör Model*. Oxford University Press.
- Tan, M., & Demir M., (2018). İş Görenlerin Kişilik Özelliklerinin Sanal Kaytarma Davranışı Üzerindeki Etkisi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 4(1), 18.
- Tarhan, S., Ekşioğlu, S. & Gündüz, H. Ç. (2017). Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Öz yetkinlik Beklentisi ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1925-1940
- Tatlıhoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Tarih Okulu Dergisi*.
- Witt, L.A.; Andrews, M.C. & Carlson, D.S. (2002). “When Conscientiousness Isn’t Enough: Emotional Exhaustion and Performance Among Call Center Customer Service Representative”, *Journal of Management*, 30, 149-160.